

SCRUTINUL PARLAMENTAR 2025: RADIOGRAFIA UNEI COMPETIȚII ELECTORALE

Analiza preliminară a candidaților prin prisma egalității de gen

Chișinău 2025

Acest produs a fost realizat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, cu susținerea proiectului „Consolidarea rezilienței democratice în Moldova”, implementat de PNUD Moldova, în parteneriat cu UN Women Moldova și finanțat de Norvegia, Canada, Suedia și Danemarca. Conținutul acestui material aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea ONU, inclusiv a PNUD, a statelor membre ale ONU sau a donatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI	5
CONSTATĂRI	11
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	12

AUTOARE:

Alina ANDRONACHE
Alexandra ERMOLENCO
Natalia COVRIG

INTRODUCERE

La 28 septembrie 2025, în Republica Moldova vor avea loc alegerile parlamentare ordinare pentru alegerea celor 101 deputați în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XII-a, unicul organ legislativ și reprezentativ suprem al poporului. Scrutinul va fi declarat valabil dacă la urne se vor prezenta cel puțin o treime dintre alegătorii înscrși în listele electorale. Accesul în Parlament este condiționat de atingerea pragului electoral stabilit de legislație: 5% pentru partide politice, 7% pentru blocuri electorale și 2% pentru candidații independenți. În perioada 20 iulie – 19 august 2025, partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți au prezentat actele necesare la Comisia Electorală Centrală pentru a fi înregistrați în calitate de concurenți electorali.

Regulamentul CEC (Hotărârea nr. 1204/2023, modificată în 2025) stabilește, înainte de toate, că desemnarea candidaților se desfășoară în baza principiilor legalității, transparenței, echității și egalității de șanse; funcționarii electorali sunt obligați să examineze toate dosarele în mod deschis, imparțial și fără discriminare. Partidele și blocurile pot înainta liste de candidați cu minimum 51 și maximum 111 persoane, iar candidații independenți trebuie să prezinte liste de subscripție cu 2 000–2 500 de semnături, cu o prevedere favorabilă pentru femei: candidatele independente pot fi înregistrate cu cel puțin 1 000 de semnături. Regulamentul detaliază apoi etapele de depunere, verificare și tragere la sorți a documentelor pentru stabilirea ordinii de înscriere în buletin. Pentru independenți, procedura presupune constituirea unui grup de inițiativă care strânge semnăturile necesare, însă candidatul poate opta și pentru colectarea individuală a semnăturilor. CEC stabilește locul și perioada de depunere a documentelor, formează comisii pentru recepționarea acestora și verifică respectarea cerințelor legale; listele prezentate trebuie să includă date biografice, declarații de avere și, dacă este cazul, simbolul electoral al concurentului.

Din perspectivă de gen, legea prevede mecanisme explicite pentru asigurarea reprezentării echitabile pentru ambele sexe. Conform articolului 68 alineatul (3) al Codului Electoral nr. 325/2022, listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale se întocmesc respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe, iar poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați de sex opus la fiecare zece locuri. Cadrul normativ subliniază că aceste cerințe sunt obligatorii; nerespectarea lor poate duce la respingerea listei de către CEC. Partidele și blocurile electorale pot înlocui sau completa candidații până cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor (respectând plafonul maxim prevăzut la art. 111 alin. (2) din Codul electoral), iar până cu 10 zile înainte pot schimba ordinea sau exclude candidați ori retrage întreaga listă. Aceste modificări trebuie aprobate de organul competent al partidului și validate de Comisia Electorală Centrală, care adoptă o hotărâre în cel mult 5 zile. CEC poate refuza modificările ce nu respectă condițiile din art. 68 alin. (3) și art. 115 din Codul Electoral. În plus, atât legea partidelor, cât și deciziile CEC obligă formațiunile să folosească parte din subvențiile publice pentru promovarea participării femeilor și tinerilor, iar pentru fiecare femeie aleasă la nivel parlamentar sau local, partidele primesc suplimente financiare proporționale.

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) monitorizează alegerile parlamentare și locale din perspectiva egalității de gen mai mult de 15 ani. Analiza alegerilor parlamentare ordinare din 28 septembrie 2025 cuprinde mai multe direcții: **(i)** modul în care bărbații și femeile sunt prezentați pe lista candidaților: respectarea cotei minime de reprezentare de 40% pentru ambele sexe în etapa de întocmire a listelor de candidați pentru alegerile parlamentare anticipate și poziționarea candidaților pe liste în conformitate cu cea mai recentă legislație (minimum patru candidați la fiecare zece locuri); **(ii)** veniturile și posibilitățile economice ale candidaților de sex masculin și feminin: analiza declarațiilor de venit ale candidaților și ale candidatelor și corelarea acestora cu prezența lor pe listele de candidați. **(iii)** accesul candidaților de sex masculin și feminin la mass-media: analiza acoperă patru tipuri de produse media: știri, talk-show-uri, dezbateri electorale și spoturi. Scopul monitorizării este de a identifica nivelul de prezență al femeilor, în general, în mass-media televizată în timpul campaniei electorale și corelarea acestora cu prezența pe listele de candidați. **(iv)** percepțiile alegătorilor asupra femeilor și bărbaților candidați: această analiză s-a bazat pe un sondaj de opinie în care respondenții comentează rolurile de gen în familie,

gospodărie și societate; **(v)** programele electorale ale partidelor: examinarea angajamentelor politice privind egalitatea de gen și incluziunea, prin evaluarea măsurilor și promisiunilor formulate în programele electorale și a disponibilității partidelor de a sprijini inițiative legislative în acest domeniu; **(vi)** analiza de gen a organelor electorale ierarhic inferioare și a aparatului electoral: evaluarea componenței consiliilor de circumscripție, a birourilor electorale și a operatorilor din sistemul electronic, în vederea identificării gradului de respectare a principiului echilibrului de gen și a barierelor care pot limita participarea femeilor în structurile de administrare a alegerilor.

Acest document reprezintă al doilea raport preliminar din procesul de monitorizare a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025 realizat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) din perspectiva de gen. Raportul are drept scop evaluarea modului în care concurenții electorali respectă obligațiile legale privind aplicarea sistemului de cotă dublă și principiile egalității de șanse, dar și analiza detaliată a caracteristicilor demografice și socio-economice ale candidaților. În total, sunt examinați 21 de concurenți electorali – 11 partide politice, 4 blocuri electorale și 4 candidați independenți – pentru a evidenția atât conformitatea cu cadrul normativ, cât și modul în care actorii politici transpun în practică angajamentele asumate în domeniul egalității de gen și al reprezentării echitabile.

GLOSAR

CEC – Comisia Electorală Centrală

PAS - Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”

PDA - Partidul Politic „Democrația Acasă”

PP CUB - Partidul Politic Coaliția pentru Unitate și Bunăstare

PP ALDE - Partidul Politic Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa

PNM - Partidul Politic Partidul Național Moldovenesc

PSDE - Partidul Politic Partidul Social Democrat European

PP MRM - Partidul Politic MIȘCAREA RESPECT MOLDOVA

BE PATRIOTIC - Blocul Electoral „Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei”

BE ALTERNATIVA - Blocul Electoral „ALTERNATIVA”

BE ÎMPREUNĂ - Blocul electoral „ÎMPREUNĂ”

PP LOC - Partidul Politic Liga Orașelor și Comunelor

PP AUR - Partidul Politic ALIANȚA PENTRU UNIREA ROMÂNILOR

PAM - Partidul Politic Alianța „MOLDOVENII”

PL - Partidul Liberal

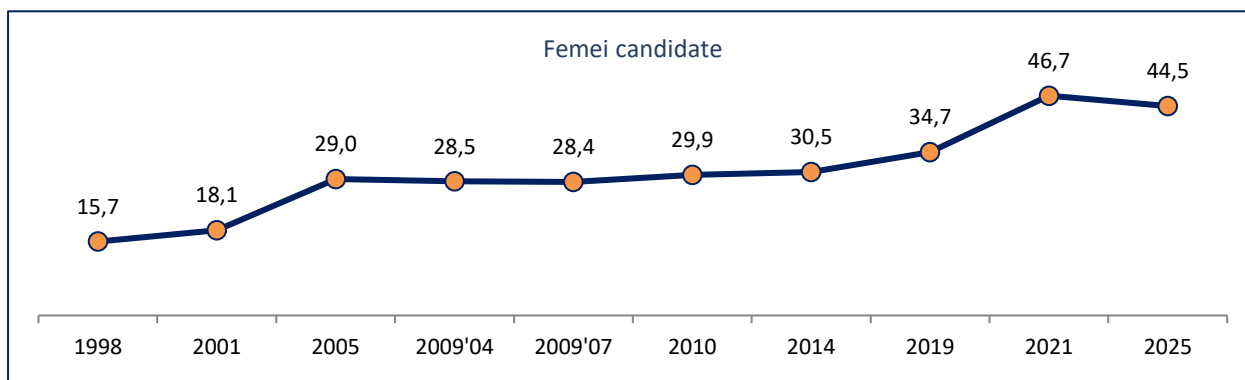
BE BUN - Blocul Electoral „Blocul Unirea Națiunii”

CI – Candidați Independenți

REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI

Alegerile parlamentare 2025 sunt marcate de o reprezentare relativ echilibrată a femeilor pe listele de candidați. Potrivit datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, femeile constituie 44,5% din totalul candidaților înscriși, o cifră ce indică menținerea unui relativ echilibru între genuri pe listele electorale. Această reprezentare este în mare parte rezultatul implementării prevederilor legislative care obligă partidele politice să respecte o anumită paritate de gen (40%) la întocmirea listelor de candidați. Cu toate acestea, dacă ne raportăm la scrutinul parlamentar în 2021, când femeile reprezentau 46,7% dintre candidați, observăm o ușoară scădere a ponderii acestora. Această dinamică sugerează că mecanismele legislative trebuie susținute de angajamente politice reale și măsuri concrete care să asigure atât prezența numerică a femeilor în listele de candidați, cât și participarea lor efectivă în competiția electorală și în procesele decizionale ulterioare.

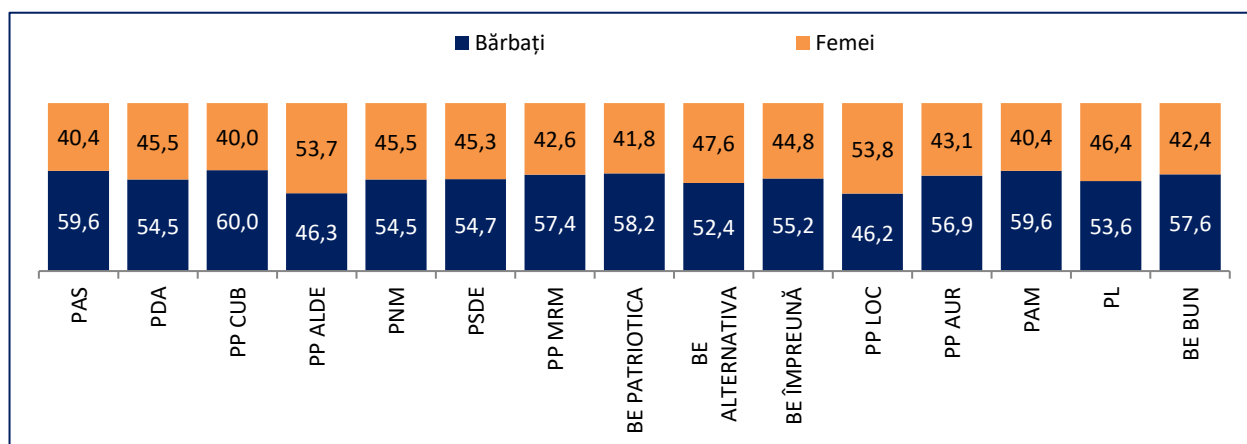
Figura 1. Ponderea femeilor în rândul candidaților la funcția de deputat/ă, %

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

Deși respectarea cotei de gen a fost o condiție pentru admiterea în competiția electorală, modul în care partidele politice au aplicat această cerință relevă diferențe în angajamentul față de promovarea egalității de gen. Toate formațiunile politice participante la alegerile parlamentare din 2025 s-au conformat prevederilor Codului Electoral¹, care impune un prag minim de reprezentare de gen pe listele de candidați. Totuși, analiza comparativă a listelor electorale scoate în evidență faptul că unele partide s-au limitat strict la respectarea cotei minime obligatorii, în timp ce altele au mers dincolo de cerințele legale, incluzând peste 50% femei în rândul candidaților (PP LOC, PP ALDE). Această variație reflectă două aspecte: (i) gradul diferit de asumare a egalității de gen ca valoare politică și obiectiv strategic în procesul de selecție a candidaților; (ii) capacitatea mai sporită de asigurare a unei reprezentări echilibrate pe liste mai mici.

Figura 2. Ponderea femeilor și bărbaților pe listele de candidați înaintați la funcția de deputat/ă, pe concurenți electorali, %

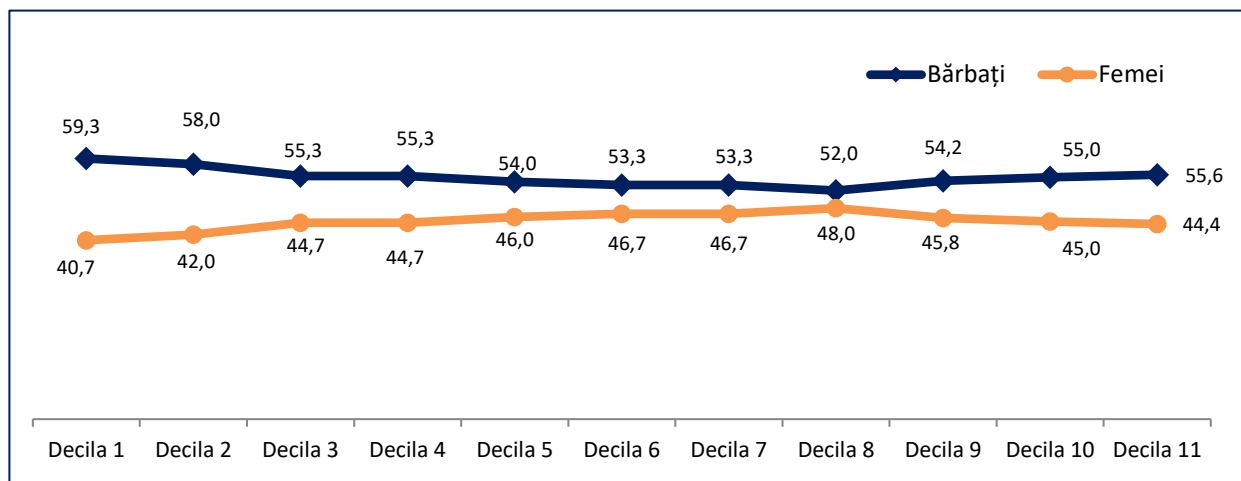

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

¹ Codul Electoral, art. 68 alin. (3), https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149860&lang=ro#

Ponderea femeilor în primele locuri de pe listă depășește pragul de 40%. Reprezentarea femeilor în segmentele eligibile ale listelor electorale oferă o imagine mai nuanțată asupra angajamentului partidelor față de egalitatea de gen. Deși prezența numerică a femeilor pe listele de candidați este relativ echilibrată, analiza poziționării acestora relevă unele fluctuații. În primele 10 poziții, considerate cele mai competitive și cu cele mai mari șanse de a asigura un mandat parlamentar, femeile reprezintă 40,7% din totalul candidaților, în timp ce în următoarea decilă (locurile 11–20) ponderea femeilor urcă ușor la 42%. Deși aceste cifre indică o reprezentare apropiată de paritate în zonele eligibile, ele marchează o scădere ușoară față de alegerile din 2021, când 42,7% dintre candidații din prima decilă erau femei. Această tendință sugerează că, în ciuda progresului înregistrat la nivel general, partidele rămân prudente în ceea ce privește plasarea femeilor în poziții cu șanse maxime de a accede în Parlament, ceea ce poate influența negativ reprezentarea efectivă a acestora în legislativ.

Figura 3. Poziționarea femeilor și bărbaților pe listele de candidați înaintați la funcția de deputat/ă, pe sexe și decile, %

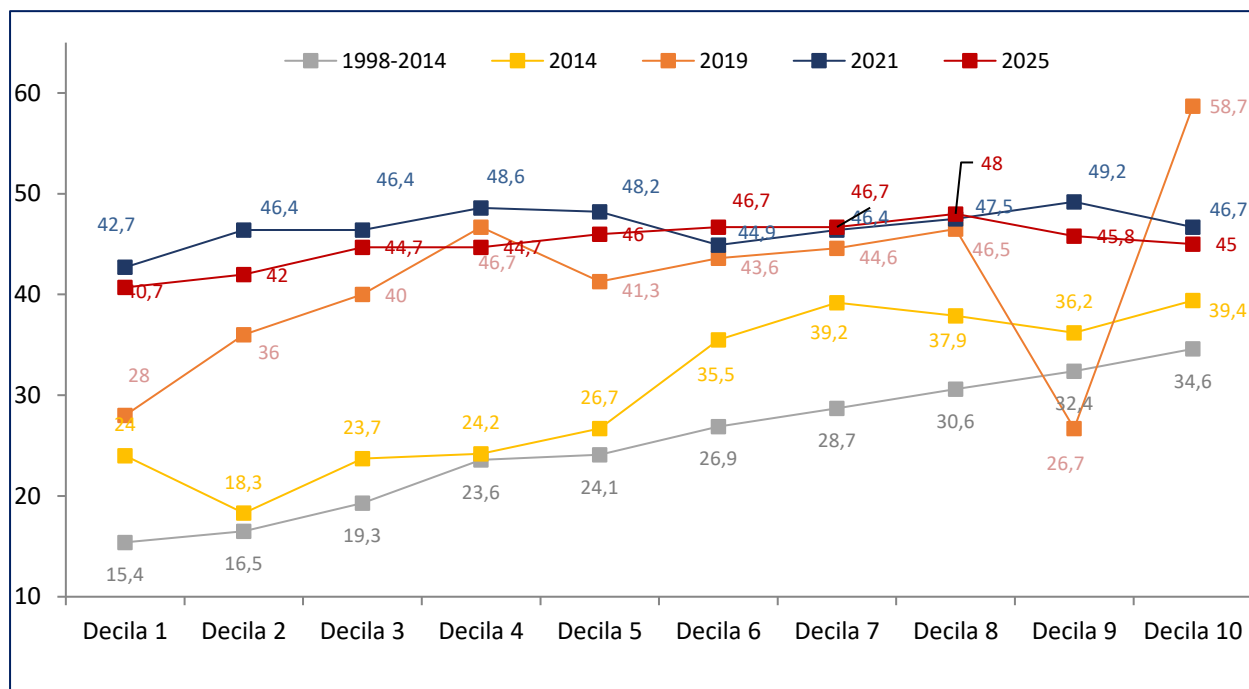
Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

Modificările legislative privind introducerea sistemului de cotă dublă au schimbat fundamental modul de poziționare a femeilor pe listele electorale. Graficul de mai jos privind tendința poziționării candidaților pe liste, pe decile, reflectă impactul legislației electorale asupra șanselor reale de eligibilitate ale femeilor. Dacă analizăm atent evoluția, observăm că înainte de 2016 femeile erau plasate disproporționat în partea inferioară a listelor: ponderea lor creștea vizibil în ultimele decile – adică în poziții cu șanse reduse de eligibilitate – în timp ce în primele decile, acolo unde există cele mai mari șanse de a obține mandat, prezența lor era mult mai scăzută. În 2016 a fost introdusă pentru prima dată cota de gen de 40%, dar aceasta se referea la întreaga listă, fără reguli privind plasamentul, fapt ce a permis partidelor să respecte formal cota numerică, dar să continue să trimită majoritatea candidaților spre coada listelor. În 2019 a fost aprobat sistemul de cotă dublă, aplicat atunci doar pentru alegerile locale și cu o derogare specială, prin care fiecare grupă de 10 candidați trebuia să includă minimum 3 persoane de sex opus. Această formulă a început să schimbe treptat modul de distribuire, dar nu a eliminat complet tendința de suprasaturare a femeilor în decilele inferioare. Schimbarea esențială se produce în 2021, când sistemul de cotă dublă intră în vigoare în forma sa deplină: minimum 40% pentru ambele sexe și cel puțin 4 candidați de același sex în fiecare grupă de 10 locuri. Din acest moment, reprezentarea femeilor pe liste devine echilibrată pe întreaga structură a listelor, inclusiv în primele decile, adică în poziții eligibile. Diferența dintre ponderea lor în partea superioară și partea inferioară a listelor dispare, ceea ce arată că modificările legislative nu doar au consolidat obligația respectării cotei, ci au schimbat fundamental practica partidelor, transformând-o dintr-un exercițiu formal într-un mecanism real de asigurare a șanselor egale pentru femei în competiția electorală. Este important de subliniat că această cotă funcționează simetric: ea protejează atât femeile, cât și bărbații, în situația în care un sex ar putea deveni sub-reprezentat. Un exemplu concret îl constituie alegerile generale locale din 2023², când unele partide au prezentat liste cu o pondere mai mică de bărbați, iar Comisia Electorală Centrală le-a obligat să respecte cerința de reprezentare echilibrată.

² <https://progen.md/wp-content/uploads/2024/04/Raport-Alegeri-combinat-1.pdf>

Astfel, sistemul de cotă dublă, atâta timp cât va fi menținut, va asigura o reprezentare echitabilă a ambelor sexe pe listele electorale și va garanta șanse reale de eligibilitate pentru femei și bărbați deopotrivă.

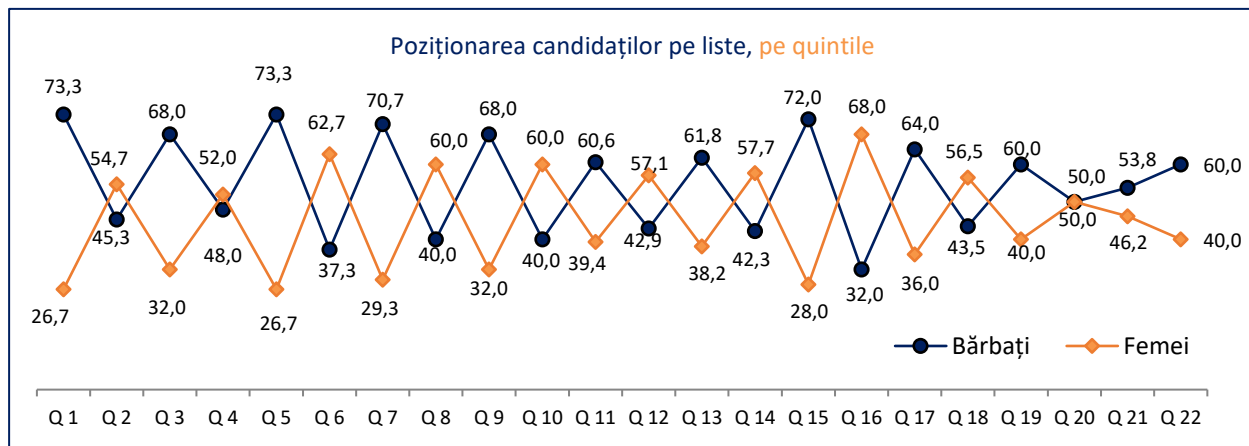
Figura 4. Tendința poziționării femeilor pe listele de candidați înaintați la funcția de deputat/ă, pe ani și decile, %

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 1998-2025

Deși cota de gen este respectată, bărbații domină capetele de listă, iar femeile sunt concentrate în quintilele cu șanse mai mici. Graficul arată că, în primele quintile – adică în zonele considerate eligibile – bărbații sunt semnificativ mai numeroși, cu ponderi care depășesc 70% în anumite secvențe (Q1, Q5, Q7, Q15). Femeile, deși respectă pragul numeric de 40%, sunt concentrate mai mult în quintilele mediane și inferioare, adică în poziții cu șanse mai reduse de eligibilitate. Aceste oscilații reflectă faptul că respectarea cotei de gen nu înseamnă automat și acces egal la pozițiile eligibile. Distribuția pe quintile demonstrează că bărbații domină capetele de listă, în timp ce femeile sunt adesea împinse către segmentele cu vizibilitate și șanse mai scăzute. Pentru a corecta acest dezechilibru, ar putea fi necesară trecerea la un alt sistem de reglementare, cum ar fi introducerea unor prevederi de plasament la fiecare 5 locuri sau aplicarea formulei zig-zag (alternarea femeie-bărbat pe listă). Un astfel de sistem, numit și „zipper” sau „zebra”, obligă partidele să plaseze candidați de sexe diferite unul după celălalt, astfel încât lista să conțină 50% femei și 50% bărbați.

Figura 5. Poziționarea pe listele de candidați înaintați la funcția de deputat/ă, pe sexe și quintile, %

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

Indicatorii de poziționare arată că, deși femeile au câștigat teren în ultimele două decenii, bărbații domină în continuare fruntea listelor și primele 5 poziții. Datele arată că poziția medie a bărbaților pe liste este constant mai favorabilă decât a femeilor: în 1998 diferența era de 10 locuri, iar în 2025 rămâne de 4 locuri. În fruntea listelor (prima poziție) bărbații domină aproape complet – în majoritatea ciclurilor electorale, numărul bărbaților aflați pe prima poziție a depășit cu mult numărul femeilor (diferența ajunge la 16 în 2010 și 14 în 2025). În ceea ce privește primele 5 poziții, tabloul confirmă aceeași tendință: în 1998 doar 5,3% dintre primele 5 locuri erau ocupate de femei, iar în 2025 ponderea lor crește la 28,2%. Deși progresul este vizibil, bărbații păstrează o prezență dominantă, de peste 70%, în acest segment esențial pentru eligibilitate. Această situație se explică și prin faptul că, de regulă, prima poziție pe listă este rezervată președinților de partid, iar majoritatea partidelor din Republica Moldova continuă să fie conduse de bărbați.

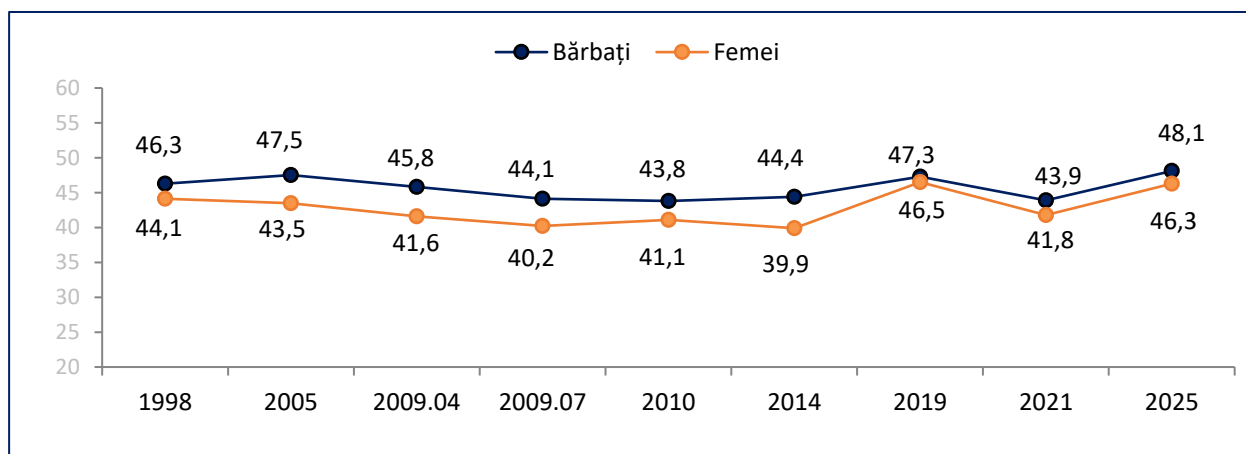
Tabelul :1. Principalii indicatori de poziționare pe liste

Indicator		Scrutin									
		1998	2001	2005	2009.04	2009.07	2010	2014	2019	2021	2025
Poziția medie pe liste	Bărbați	46	48	48	49	48	47	44	43	43	38
	Femei	56	56	53	55	56	58	53	50	45	42
	Diferența	10	8	5	6	8	11	9	7	2	4
Nr. persoane în fruntea listei	Bărbați	13	17	10	10	8	18	18	12	18	14
	Femei	2	0	1	2	0	2	2	3	4	1
	Diferența	11	17	9	8	8	16	16	9	14	13
Procentul pe primele 5 poziții	Bărbați	94.7%	94.1%	78.2%	78.3%	90.0%	85.0%	76.9%	72.0%	73.0%	71.8%
	Femei	5.3%	5.9%	21.8%	21.7%	10.0%	15.0%	23.1%	28.0%	27.0%	28.2%

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale, 1998-2025

Vârsta medie a candidaților propuși la funcția de deputat/ă este mai mare decât în scrutinele electorale precedente. Analizând evoluția profilului candidaților înaintați pe listele electorale începând cu anul 1998, observăm că în acest an vârsta medie a candidaților este de 47,2 ani. Aceasta reprezintă cea mai ridicată valoare de până acum, fiind precedată de scrutinul din 2019, când vârsta medie era de 46,9 ani. În toate celelalte competiții electorale, vârsta medie a candidaților s-a situat sub pragul de 45 de ani. Din perspectiva de gen, tendința rămâne constantă: vârsta medie a candidaților bărbați este mai mare decât a candidatelor femei. Și în acest an diferența se menține, bărbații având o vârstă medie cu aproximativ 2 ani mai mare decât femeile. Vârsta medie de peste 46 de ani a candidaților sugerează că tinerii în continuare se confruntă cu obstacole în a accede într-o funcție politică.

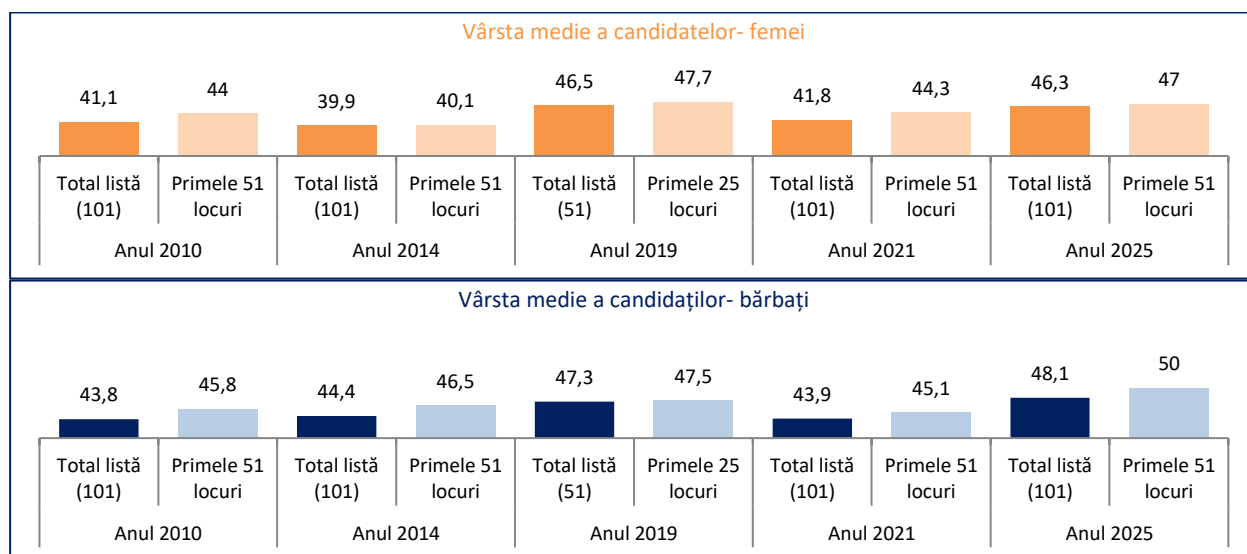
Figura 6. Tendința vârstei medii a femeilor și bărbaților pe listele de candidați înaintați la funcția de deputat/ă, ani

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 1998-2025

Vârsta candidaților rămâne a fi un factor ce influențează plasamentul pe listele electorale. Concurenții electorali au tendința de a desemna pentru locurile considerate mai eligibile candidați și candidate cu o vârstă mai înaintată. De-a lungul anilor se observă că vârsta medie a candidaților și candidatelor incluși în prima jumătate a listei electorale este mai mare, în medie cu 2–3 ani, decât vârsta medie a tuturor candidaților de pe listă, diferențele fiind mai mici în cazul femeilor. În scrutinul din acest an, bărbații plasați în primele 51 de poziții pe listele electorale au, în medie, 50 de ani – cu 1,9 ani mai mult decât vârsta medie a tuturor candidaților bărbați. În schimb, pentru femei diferența este nesemnificativă: cele plasate în partea superioară a listelor au o vârstă medie cu doar 0,7 ani mai mare decât media generală a candidatelor. Astfel, datele sugerează că experiența și vechimea politică sunt criteriile importante pentru candidații desemnați în poziții eligibile.

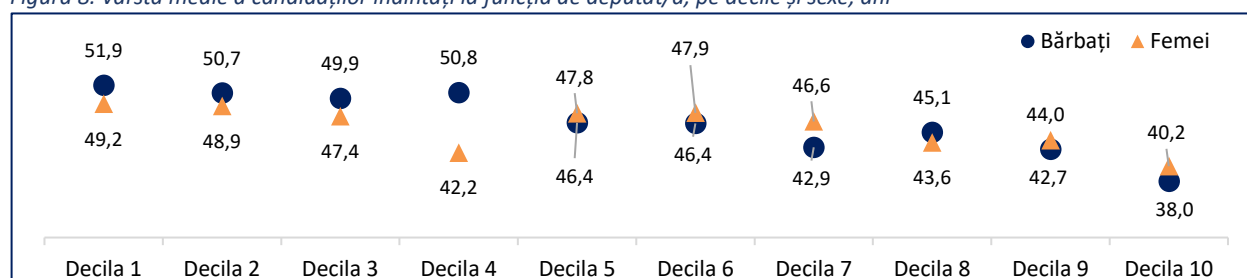
Figura 7. Tendința vârstei medii a candidaților pe listele de candidați la funcția de deputat/ă, pe sexe, ani

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2010-2025

Analiza detaliată arată că candidații mai tineri sunt plasați preponderent spre sfârșitul listelor electorale, acolo unde șansele de a accede în Parlament sunt mai mici. Datele arată că vârsta medie a candidaților din prima decilă (primele 10 poziții considerate mai competitive) este de 50,5 ani, în timp ce în ultima decilă (pozițiile 91–111³) aceasta scade semnificativ, ajungând la doar 39,1 ani. Diferența dintre cele două extreme este semnificativă — 11,4 ani, indicând o plasare sistematică a candidaților mai tineri spre coada listelor, oferindu-le astfel mai puține șanse de a accede în Parlament. Această ierarhizare are implicații importante din perspectiva reînnoirii clasei politice și a participării generațiilor tinere în procesele decizionale, sugerând o preferință a partidelor pentru candidați mai experimentați, dar și, posibil, o reticență în a oferi oportunități reale tinerilor în politică. Această dinamică se poate intersecta cu factorii de gen, afectând în mod particular femeile tinere, aflate la intersecția a două categorii mai slab reprezentate în poziții eligibile.

Figura 8. Vârsta medie a candidaților înaintați la funcția de deputat/ă, pe decile și sexe, ani

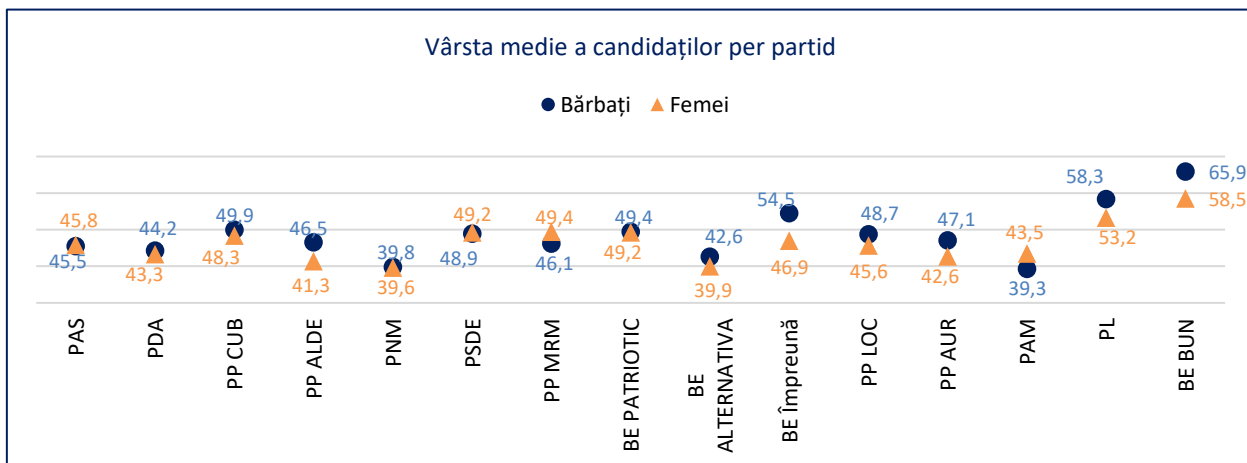

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

³ Conform Codului Electoral, art. 111 alin (2), partidul politic sau blocul electoral înaintea listei de candidați nu mai mică de 51 de persoane și nu mai mare 111 persoane, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149860&lang=ro#

Analiza comparativă arată diferențe semnificative între formațiuni politice în ceea ce privește vârsta medie a candidaților propuși. Astfel, unele partide au promovat liste dominate de candidați mai tineri, cu vârste medii cuprinse între 39 și 41 de ani, semnalând o deschidere mai mare către integrarea tinerilor în structurile decizionale. În contrast, alte partide mențin o componență dominată de persoane cu vârste medii între 55 și 62 de ani, indicând o preferință pentru candidați cu o experiență politică mai îndelungată sau o cultură organizațională mai conservatoare. Aceste diferențe pot influența semnificativ nu doar dinamica internă a partidelor, ci și natura campaniei electorale și prioritățile politice promovate, inclusiv în ceea ce privește politicile de tineret, digitalizare sau egalitate de gen.

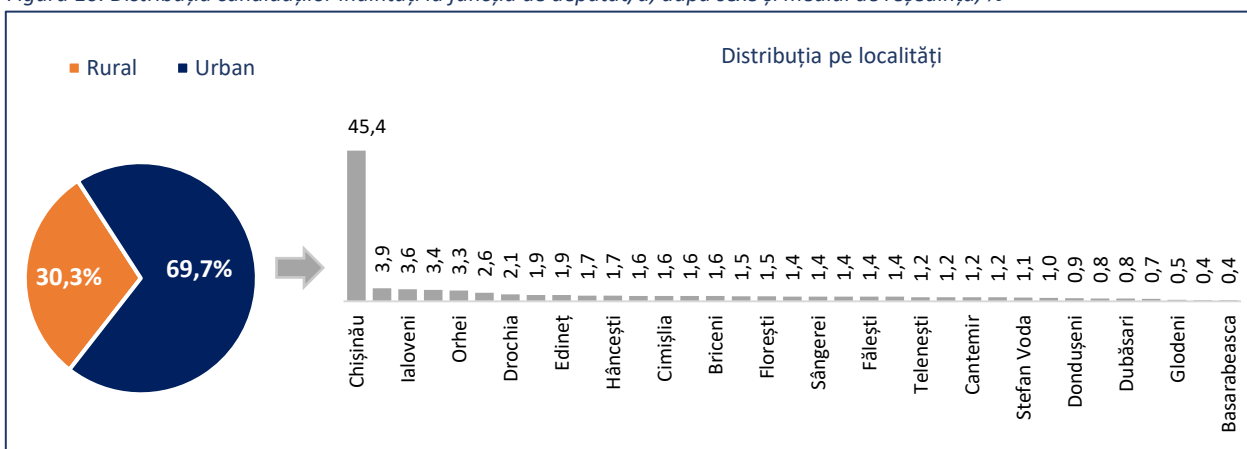
Figura 9. Vârsta medie a candidaților înaintați de către fiecare partid la funcția de deputat/ă, pe sexe și concurenți electorali, ani

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

Circa 70 % dintre candidați provin din mediul urban, iar aproape jumătate sunt din Chișinău. Graficul din Figura 10 confirmă că selecția candidaților pentru alegerile parlamentare se bazează în principal pe mediul urban: aproape 70 % dintre cei înscrși provin din orașe, iar restul de 30 % din mediul rural. Mai mult de jumătate din candidați (45,4 %) vin din municipiul Chișinău, în timp ce următoarele localități – mun. Bălți, Ialoveni, Comrat și Criuleni – contribuie fiecare cu sub 4 %. Restul raioanelor furnizează fracțiuni mici, majoritatea sub 1 % din total. Această distribuție arată cât de centralizată este viața politică: partidele recrutează în principal din capitală și câteva centre urbane mari, unde există rețele politice, resurse și vizibilitate. Localitățile rurale rămân slab reprezentate din cauza populației mai mici și a infrastructurii politice limitate. Prin urmare, deși cota de gen asigură echilibrul femeii-bărbați, realitatea geografică sugerează că participarea la competiția națională este dominată de candidații urbani, iar partidele ar trebui să-și extindă recrutarea și în mediul rural pentru a reflecta diversitatea țării.

Figura 10. Distribuția candidaților înaintați la funcția de deputat/ă, după sexe și mediul de reședință, %

Sursa: Calculele CPD în baza datelor furnizate de Comisia Electorală Centrală, 2025

Această secțiune reunește cele mai importante concluzii desprinse din analiza candidaților pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025. El oferă o imagine sintetică asupra principalelor tendințe legate de reprezentarea de gen, structura de vârstă, distribuția teritorială și poziționarea pe liste, evidențiind atât progresele, cât și limitările actuale ale procesului electoral. Aceste constatări constituie repere utile pentru înțelegerea profilului competiției electorale și pentru interpretarea evoluțiilor viitoare.

1. Reprezentare de gen echilibrată, dar în ușoară scădere: Femeile constituie 44,5% din totalul candidaților înscriși, ceea ce indică un echilibru numeric aproape de paritate pe liste. Totuși, această pondere este în ușoară scădere față de alegerile din 2021 (când era 46,7%). Echilibrul actual se datorează sistemului de cotă dublă impus de legislație, însă diminuarea procentului de femei subliniază nevoia de angajament politic continuu pentru menținerea și creșterea participării femeilor în politică.

2. Angajamentul partidelor față de cota de gen variază: Toate formațiunile politice s-au conformat cerinței legale de minimum 40% reprezentare feminină pe liste, dar abordările lor diferă. Unele partide s-au limitat la a include doar numărul minim necesar de femei, pe când altele au mers dincolo de cerințele legale, incluzând chiar peste 50% candidate pe liste. Acest contrast evidențiază niveluri diferite de asumare a egalității de gen ca prioritate. În timp ce unele formațiuni tratează cota de gen ca pe o obligație strict formală, altele o privesc ca pe un obiectiv strategic, demonstrând o deschidere mai mare spre reprezentare echilibrată.

3. Femeile încă subreprezentate în pozițiile fruntașe: Deși ponderea candidatelor pe liste este, per ansamblu, apropiată de paritate, bărbații continuă să domine vârful listelor. În primele 10 poziții (cele mai eligibile), femeile reprezintă aproximativ 40% dintre candidați. Însă, în primele 5 poziții ponderea lor scade la doar 28,2%. În majoritatea partidelor, capul de listă este un bărbat (în 2025 doar o mână de liste au fost deschise de femei), ceea ce arată că, în pofida progreselor, accesarea femeilor pe pozițiile cu șanse maxime rămâne încă limitată.

4. Cota dublă garantează reprezentarea echitabilă: Odată cu introducerea sistemului de cotă dublă, listele de candidați au devenit echilibrate din punct de vedere al genului. Această regulă asigură că nici femeile, nici bărbații nu pot fi reprezentați în proporție mai mică de 40%, ceea ce oferă șanse reale și egale pentru ambele sexe pe întreaga listă. Atât timp cât sistemul va fi aplicat, echilibrul de gen va fi menținut. Totuși, luând în considerare constatările anterioare privind poziționarea candidaților pe quintile și în vârful listelor, se impune o reflecție asupra îmbunătățirii prevederilor actuale de plasament. O variantă ar fi trecerea la formula „3/2” pe fiecare quintilă sau aplicarea sistemului „zig-zag” (alternarea femeie-bărbat), astfel încât echilibrul să fie garantat nu doar la nivelul listei în ansamblu, ci și în pozițiile cele mai relevante pentru eligibilitate.

5. Vârsta candidaților influențează plasarea pe liste: Partidele preferă să pună pe primele locuri candidați mai în vârstă. În primele 10 poziții vârsta medie este de 50,5 ani, iar în ultimele 10 locuri scade la 39,1 ani – o diferență de peste 11 ani, care arată că tinerii ajung de regulă la coada listelor.

6. Majoritatea candidaților provin din mediul urban și din Chișinău: Aproximativ 70% dintre candidați sunt din orașe, iar aproape jumătate doar din capitală. Mun. Bălți dă sub 4% dintre candidați, urmați de raioane precum Ialoveni, Comrat și Criuleni. Această concentrare urbană se explică prin resursele mai mari din orașe, dar și prin faptul că în sate populația este mai redusă și preponderent vârstnică.

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare" (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare

Adresa juridică: str. Armenească, 13, Adresa oficiului: str. Tighina 23/1

Chisinau, MD-2012, Republica Moldova

Tel.: +(373 22) 23-70-89

www.progen.md

e-mail: cpd@progen.md